

Livsstilsstudien 2014 - rapport

Undersökningen

Livsstilsstudien har genomförts i Danderyds kommun vartannat år sedan 2004. Enkäten har genomförts även i 15 andra kommuner i Stockholms län, då under namnet Stockholmsenkäten. Det är Markör som genomfört undersökningen 2014, och det är en totalundersökning där urvalet utgörs av samtliga skolelever i årskurs nio och gymnasiets årskurs två i de deltagande kommunerna.

Deltagande skolor i Danderyds kommun 2014 var

<u>Årskurs nio</u>	<u>Antal svarande</u>
Fribergskolan	143
Mörbyskolan	104
Viktor Rydbergs samskola	157
Totalt	404

<u>Gymnasiet årskurs 2</u>	<u>Antal svarande</u>
Danderyds gymnasium	334
Marina Läroverket	137
Viktor Rydbergs gymnasium	150
Totalt	621

Svarsfrekvensen är 87 % för kommunen totalt, knappt 87 % för grundskolan och knappt 88 % för gymnasiet var för sig. Detta ger ett bra underlag för att kunna göra en analys av livsstilen hos kommunens ungdomar både som grupp i stort och som grupp i respektive årskurs. Markör kommer även att leverera resultat för de enskilda skolorna, som då får del av sina enskilda resultat.

Resultat 2014

Tobak

Andelen skolelever i Danderyd som inte använder tobak alls ökar bland flickor i årskurs nio, men ligger i övrigt ganska lika som vid mätningen 2012. Gruppen som röker dagligen eller ibland rör sig olika hos pojkar och flickor. Bland pojkarna ökar andelen rökare både i årskurs nio och i gymnasiets årskurs två, medan den minskar bland flickor i årskurs nio, och ligger ganska stilla bland flickor i årskurs 2 på gymnasiet. De allra flesta av rökarna anger att de röker ibland, men inte dagligen. Snus förekommer nästan bara hos pojkar, och man kan se en stadig minskning bland pojkar i år två, medan pojkar i årskurs nio ökat andelen som uppger att de snusar dagligen eller ibland. Om man jämför tobaksbruket i Danderyd med snittet för de andra deltagande kommunerna tenderar framför allt pojkarna i årskurs nio i Danderyd att ligga högre.

De flesta föräldrar är tydliga med att deras barn inte får använda tobak, men det finns fortfarande en grupp, större bland pojkar än flickor, som inte vet om de får röka eller snusa för sina föräldrar. Jämfört med föräldrar i andra deltagande kommuner kan man se att föräldrarna i Danderyd håller kvar längre vid sitt nej till tobak.

Alkohol

Andelen skolelever som inte dricker alkohol alls ökar i årskurs nio, mest bland flickorna, men även något hos pojkarna, jämfört med mätningen 2012. I årskurs två ser vi en liten minskning på samma mått. Man kan också se att andelen som uppger att de varit berusade minst en gång den senaste månaden minskar. Flickorna står för en större minskning både i årskurs nio och i årskurs två, en trend som hållit i sig sedan mätningen 2010, medan pojkarna i båda årskurserna minskar något 2014, men ändå ligger på ungefär samma nivå som 2012.

I gymnasiet minskar medelvärdet för mängden konsumerad alkohol omräknat till 100 % alkohol, både för pojkar och för flickor. I årskurs nio ser man att pojkarna ligger i princip stilla jämfört med 2012 (då de gjorde en kraftig ökning), medan flickorna ökar något, även om de fortfarande ligger långt under pojkarnas konsumtionsnivå. Medianvärdet för mängden konsumerad alkohol ligger långt under medel i samtliga grupper (0 i årskurs nio). Detta betyder att den grupp som dricker alkohol dricker mer.

Andelen storkonsumenter (det vill säga de som minst en gång i månaden dricker minst 18 cl sprit, en flaska vin, fyra stora starköl eller cider, eller sex burkar folköl) minskar jämfört med mätningen 2012 bland flickor i gymnasiets årskurs två och ökar marginellt bland pojkarna både i gymnasiets årskurs två och i årskurs nio. Bland flickorna i årskurs nio ser man dock en större ökning.

De flesta elever i årskurs nio vet att föräldrarna inte vill att de dricker, men precis som i frågan om tobak finns det en grupp som inte vet vad deras föräldrar tycker om att barnen dricker alkohol. Siffrorna för årskurs två i gymnasiet är lägre.

Den största källan till alkohol för minderåriga är kamrater eller kamraters syskon och man befinner sig oftast hemma hos någon då man dricker. De flesta av dem som dricker alkohol är mellan 14 och 15 år när de börjar.

I jämförelse med snittet för andra deltagande kommuner kan man se att ungdomar i Danderyd dricker alkohol i större utsträckning. Vi har färre skolelever som avstår, högre medelvärde för konsumtion omräknat till 100 % alkohol och en större andel storkonsumenter.

Narkotika

Andelen svarande som anger att de haft möjlighet att prova narkotika går upp i samtliga grupper utom bland flickor i årskurs två på gymnasiet där andelen minskar. Andelen som anger att de någon gång använt narkotika går också upp i alla grupper utom hos pojkar i årskurs två på gymnasiet där andelen minskar – men från en betydligt högre nivå än de andra grupperna. Det är dock långt ifrån alla som har möjlighet att prova som gör det. Jämfört med snittet hos andra deltagande kommuner kan man se att möjligheten att prova narkotika är ungefär lika hög bland Danderyds flickor som hos de andra men att Danderyds pojkar i större utsträckning haft möjlighet att prova. Gällande andelen som faktiskt använt narkotika ligger flickorna i båda årskurserna samt pojkarna i årskurs nio ungefär lika som snittet för de andra deltagande kommunerna, medan pojkarna i årskurs två i Danderyd ligger högre.

Av svaren på frågan om vilken typ av narkotika man använt kan man utläsa att det fortfarande är cannabis (hasch och marijuana) som är den överlägset vanligaste formen av narkotika. I årskurs nio

anger de som svarat på frågan dock många olika sorters narkotika, och det finns risk att en del av svaren är oseriösa. Av dem som svarat att de använt cannabis, vilket är 48 elever på grundskolan och 145 på gymnasiet, kan man på grundskolans svar se att det vanligaste är att ha gjort det en gång (36 % av de svarande) eller 5-10 gånger (26 %). På gymnasiet är det vanligaste svaret 2-4 gånger (flickor 52 %, pojkar 36 %) eller en gång bland flickorna (24 %) respektive 5-10 gånger bland pojkarna (21 %).

Om man sedan tittar vidare på hur många gånger de svarande uppger att de använt narkotika den senaste 4-veckorsperioden ser man över hälften av de svarande uppger noll gånger, och den största delen av de kvarvarande respondenterna svarar att de använt narkotika en gång de senaste fyra veckorna. Bland pojkar i gymnasiets årskurs två finns dock ett antal som använt narkotika fler gånger de senaste fyra veckorna.

De svarande uppger att de i de flesta fall blivit bjudna på narkotika av kamrater. Det förekommer även att man köper, och då främst av någon man känner eller åtminstone hört talas om, även om man inte känner den personligen. Att köpa via nätet är näst intill icke förekommande. Debutåldern sträcker sig från 14,8 (grundskolan) till 16,2 (flickor gymnasiet). Det är ungefär samma nivå som tidigare mätningar.

Skolan

De allra flesta av skoleleverna i Danderyd trivs i skolan, och skolket ligger på ungefär samma nivå som vid tidigare mätning, även om man kan se en minskning bland flickor i årskurs nio och pojkar i gymnasiets årskurs två. Skolk är relativt vanligt, speciellt på gymnasiet (över 30 % uppger att de skolkat minst en hel dag innevarande läsår), men Danderyd ligger ändå lägre än snittet för övriga deltagande kommuner, utom gällande flickor i gymnasiets årskurs två som ligger lika.

De flesta av de svarande eleverna har inte upplevt mobbning i skolan, men det är ändå 12 % i grundskolan och 9 % på gymnasiet som uppger att de blivit utsatta, och siffrorna är högre än vid föregående mätning. Vanligast är att bli retad, hånad, utfrusen eller få rykten och lögner spridda om sig. Av dem som tidigare svarat att de blivit utsatta svarar de flesta att detta hänt någon enstaka gång. Danderyds siffror för mobbning ligger i nivå med övriga deltagande kommuner i gymnasiets årskurs två, men är något bättre för årskurs nio.

Psykisk hälsa

Mellan 70-75 % av de svarande skoleleverna säger att de väldigt eller ganska ofta tycker att det är riktigt härligt att leva. Man tar i undersökningen fram ett index för psykosomatisk hälsa, där frågor om huvudvärk, dålig aptit, nervös mage och sömnsvårigheter ingår. Svaren vägs samman och ger en siffra mellan 0 – 100 där 100 är bäst. Danderyds index blir då 61 för årskurs nio och 58 för gymnasiet, vilket är en sänkning från mätningen 2012, men fortsatt i nivå med övriga deltagande kommuner. Värt att notera är att flickor rapporterar fler psykosomatiska symptom än pojkar.

Övriga frågeområden

De flesta trivs i sitt bostadsområde och känner sig trygga där. Pojkar är något tryggare än flickor.

De flesta av de svarande eleverna spelar inte om pengar, och siffrorna har också sjunkit sedan föregående mätning. Det är vanligare att pojkar spelar än att flickor gör det.

Det vanligaste brottet som begåtts av de svarande eleverna är snatteri/stöld. Siffrorna för all brottslighet går ned jämfört med mätningen 2012. Det vanligaste brottet att bli utsatt för är att bli bestulen.

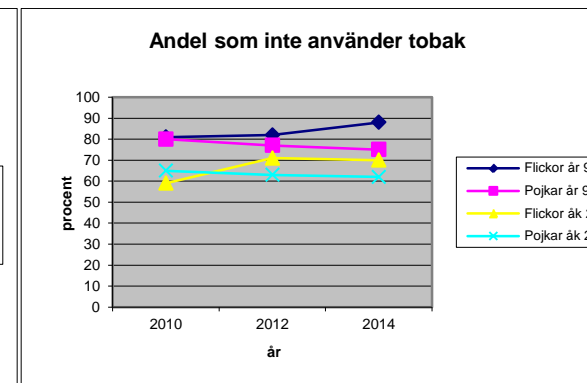
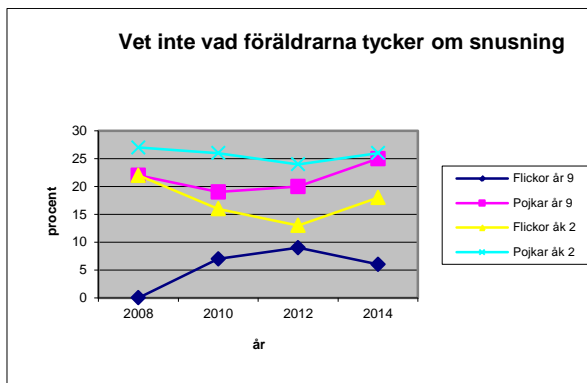
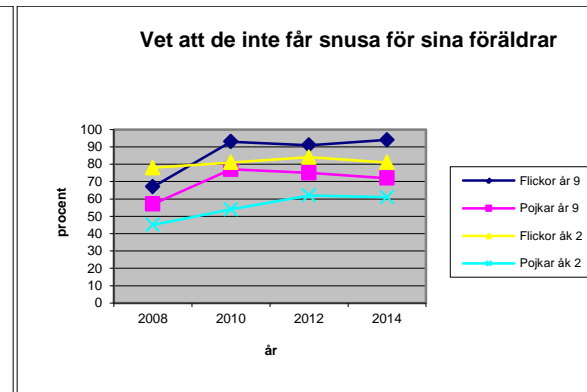
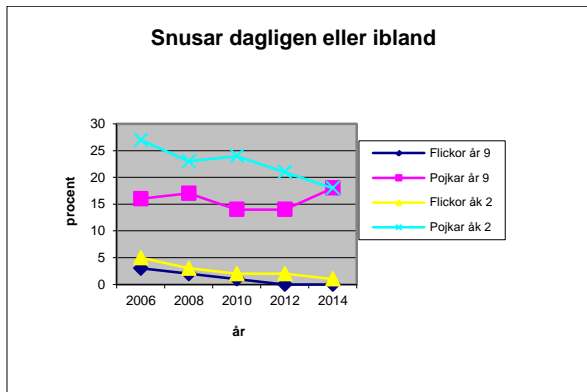
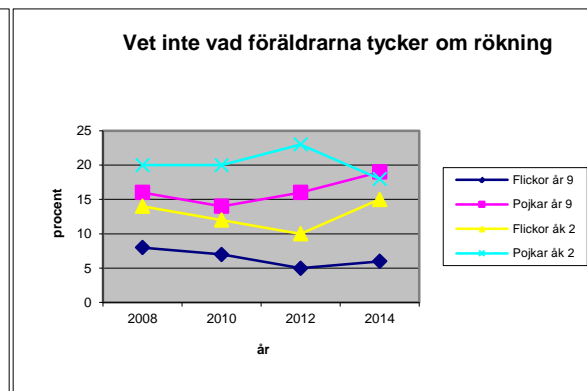
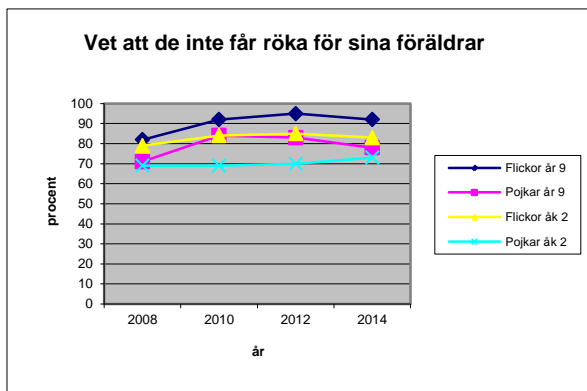
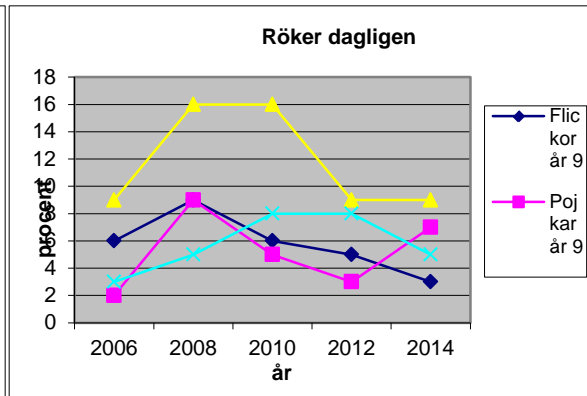
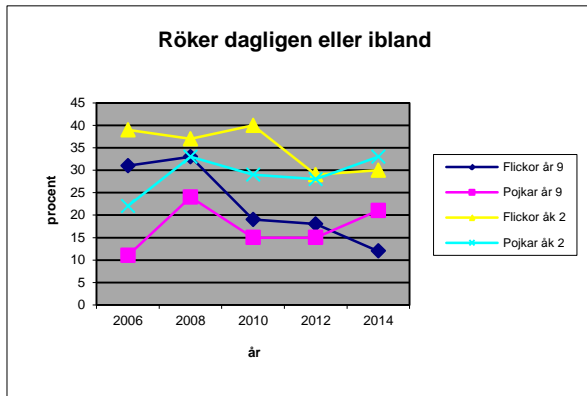
ANT-utvecklingen över tid i Danderyd och nationellt

Sett över perioden 2006 – 2014 kan man se att tobaksanvändningen bland skolelever i Danderyd varierar mellan mätningarna, men bland flickor har kurvan ändå varit nedåtgående, medan den bland pojkarna varit uppåtgående, framför allt gällande cigaretter. För att jämföra med tendenser på nationell nivå kan man titta på CANs årliga undersökning av skolelevers drogvvanor. Där ser man att tobakskonsumtionen över tid varit nedåtgående framför allt i årskurs nio.

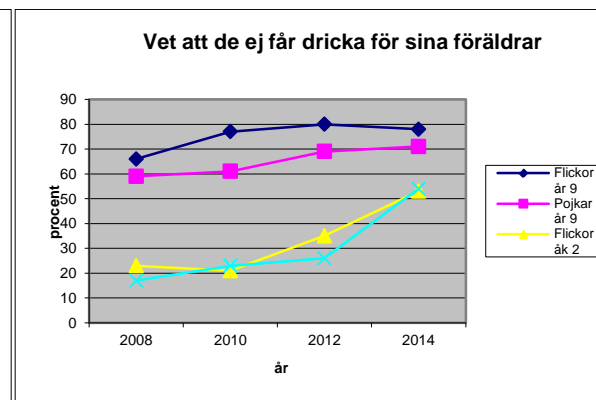
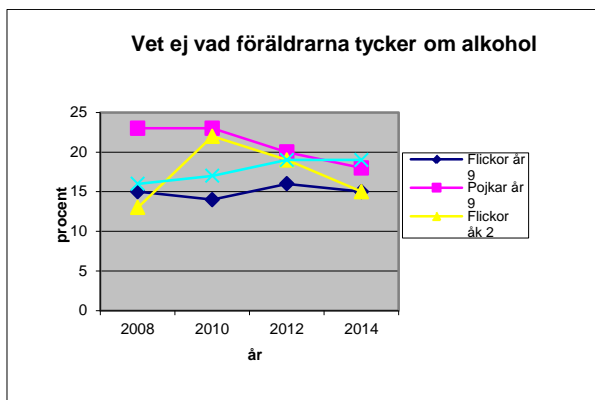
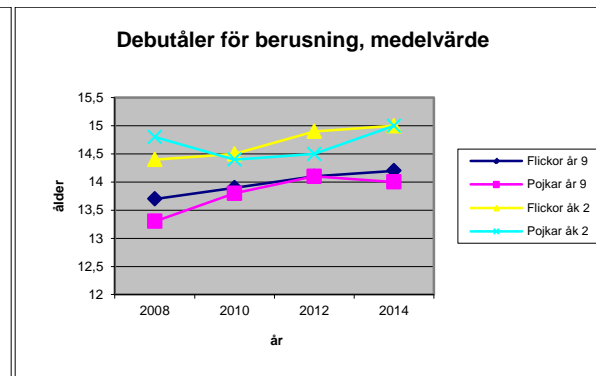
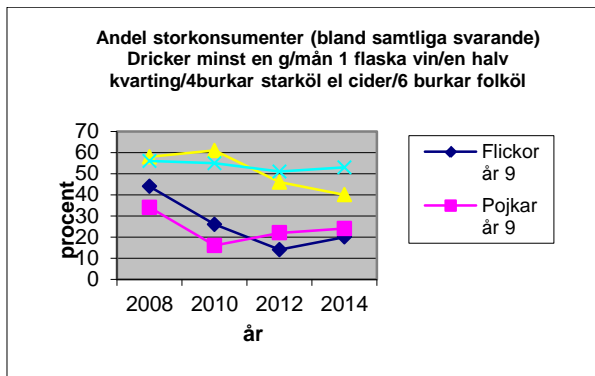
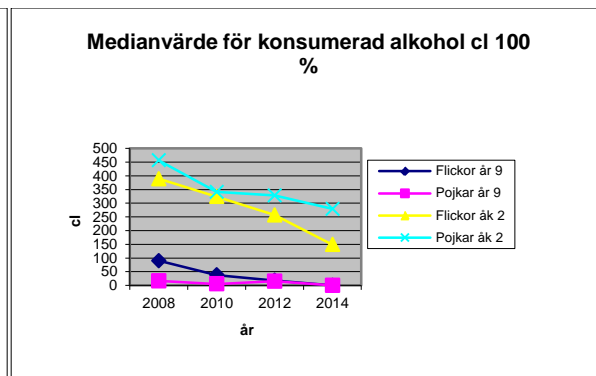
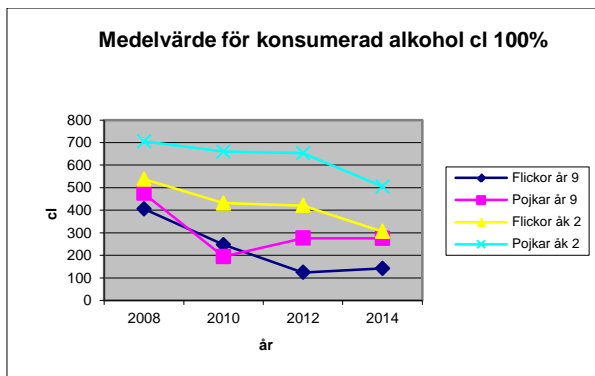
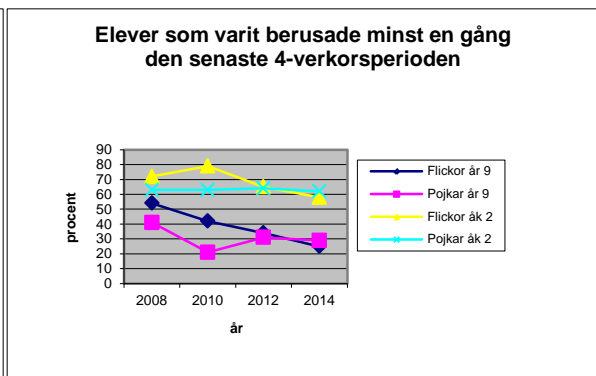
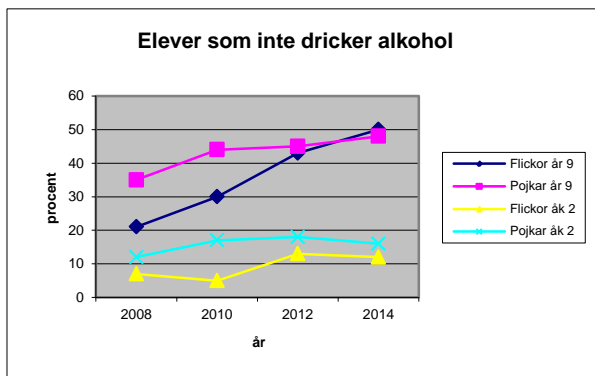
Gällande alkoholkonsumtion är kurvan i Danderyd nedåtgående sedan 2008. Främst gäller detta flickor, men även pojkar har minskat sitt drickande. Det är endast bland pojkar i gymnasiets årskurs två som andelen storkonsumenter ligger kvar på ungefär samma nivå. Störst förändring kan vi se hos gruppen flickor i årskurs nio. Det är dock värt att notera att både pojkar och flickor i årskurs nio vänt upp sin kurva igen, även om de fortfarande ligger lägre än 2008. På nationell nivå har man under flera år sett att ungdomars alkoholkonsumtion varit nedåtgående, och den ligger nu på historiskt låga nivåer enligt CANs årliga mätning.

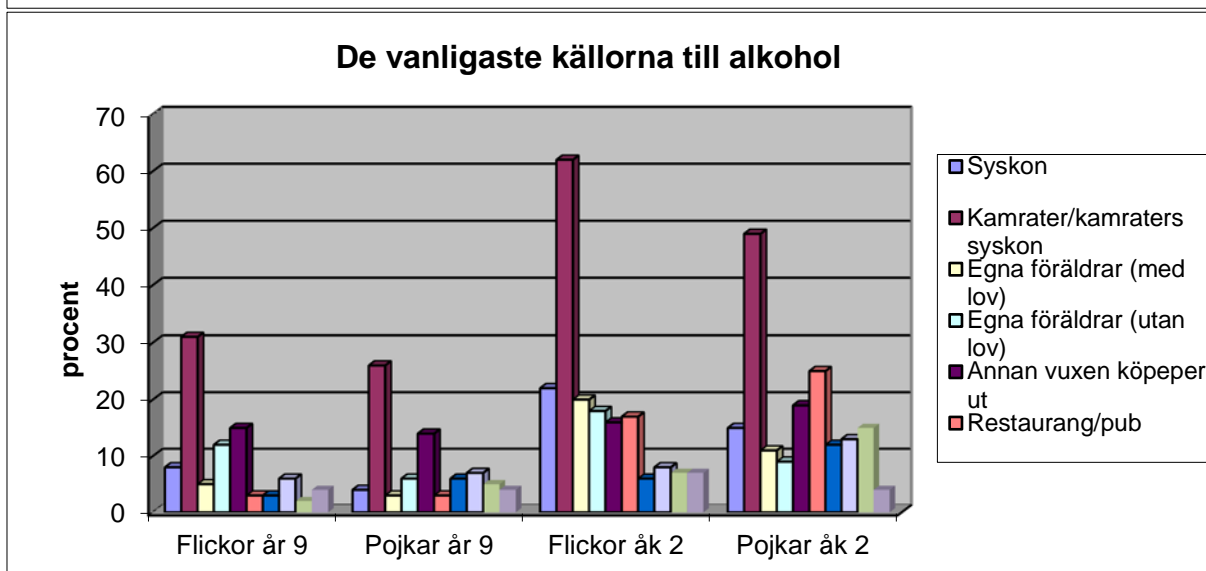
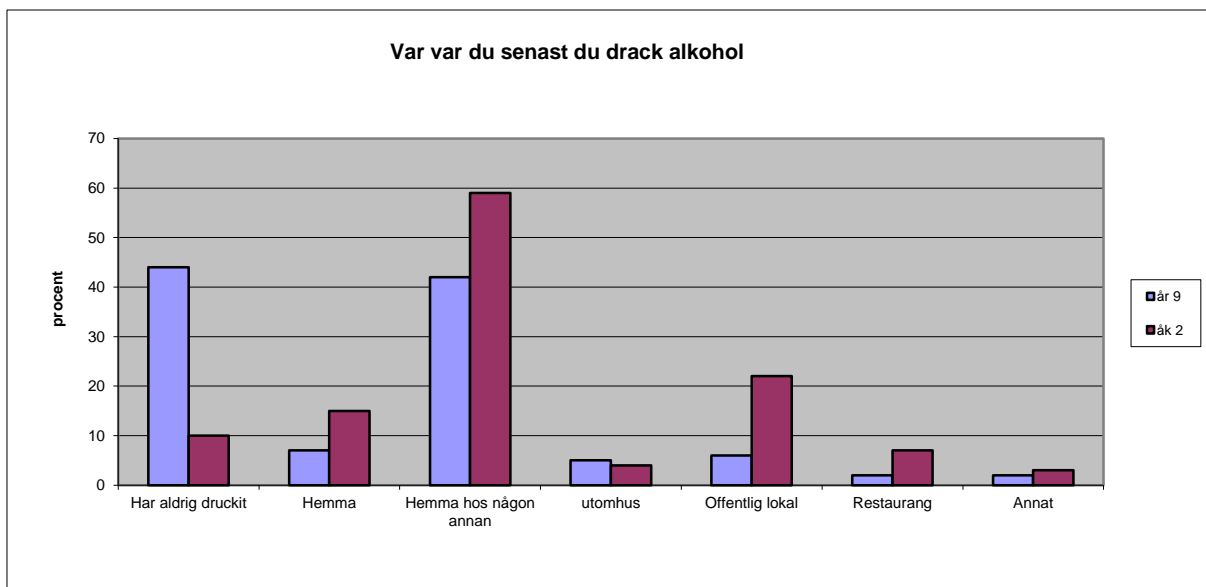
Gällande narkotika kan man se att andelen av Danderyds skolelever som använt narkotika går upp och ned mellan mätningarna, men flickorna ligger på ungefär samma nivå 2014 som de gjorde 2008, medan andelen pojkar som använt narkotika ökat. CAN iakttar i sin nationella undersökning att narkotikan inte minskar, och att de bland pojkar i gymnasiet kan se en ökning. De ser också en ökning av det frekventa användandet, framför allt på gymnasiet.

Tobak

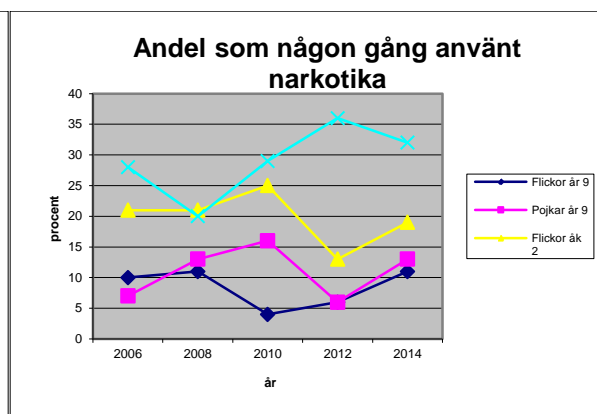
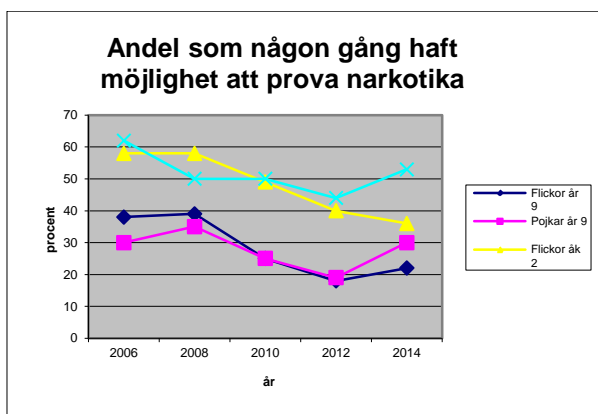

Alkohol

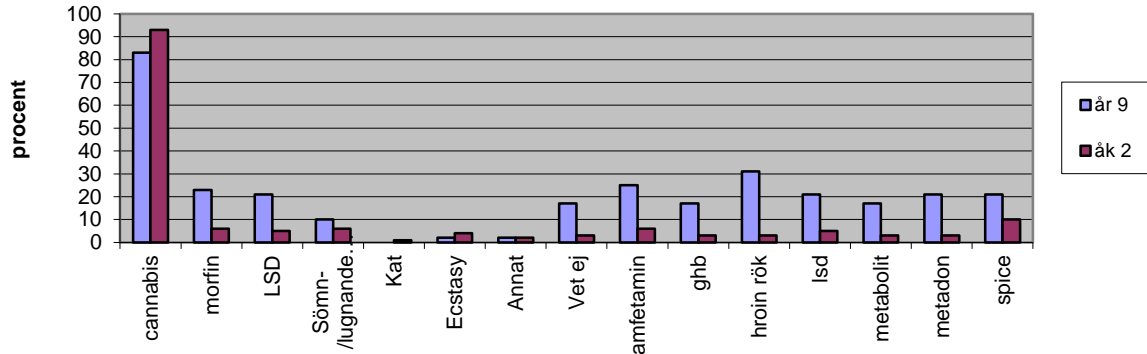

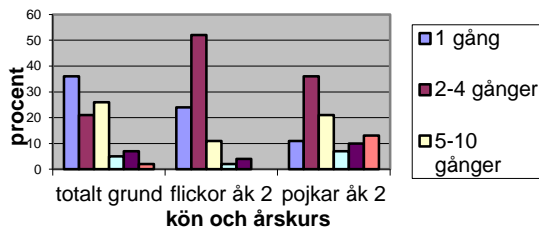
Narkotika

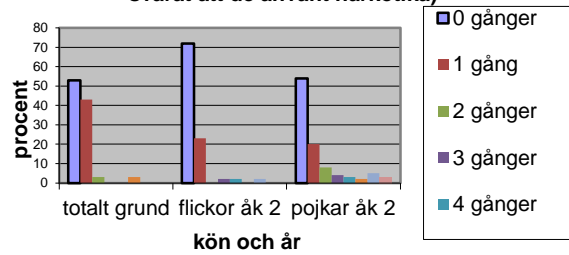
Typ av narkotika som används (flera svar möjliga)
 få informanter, besvaras av de som uppgett att de använder narkotika
 48 st grundskola 147 gymnasium
 sannolikt flera oseriösa svar för grundskolan

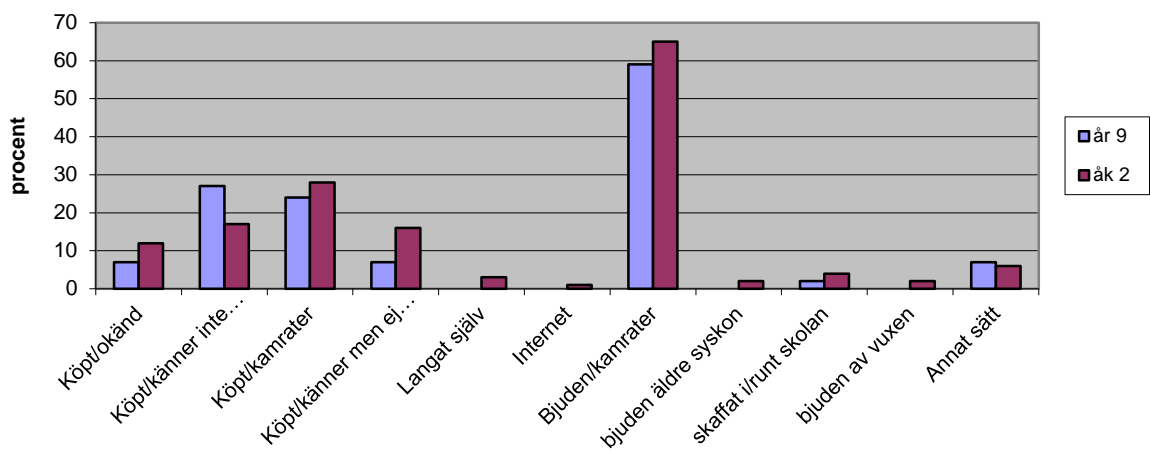
2014 Antal gånger man använt cannabis
 (endast de som tidigare svarat att de använt narkotika)

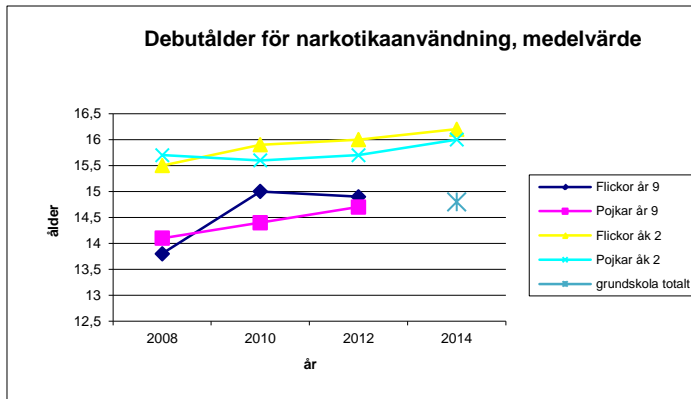
2014, Antal gånger man använt cannabis eller annan narkotika den senaste 4-veckorsperioden
 (endast de som tidigare svarat att de använt narkotika)

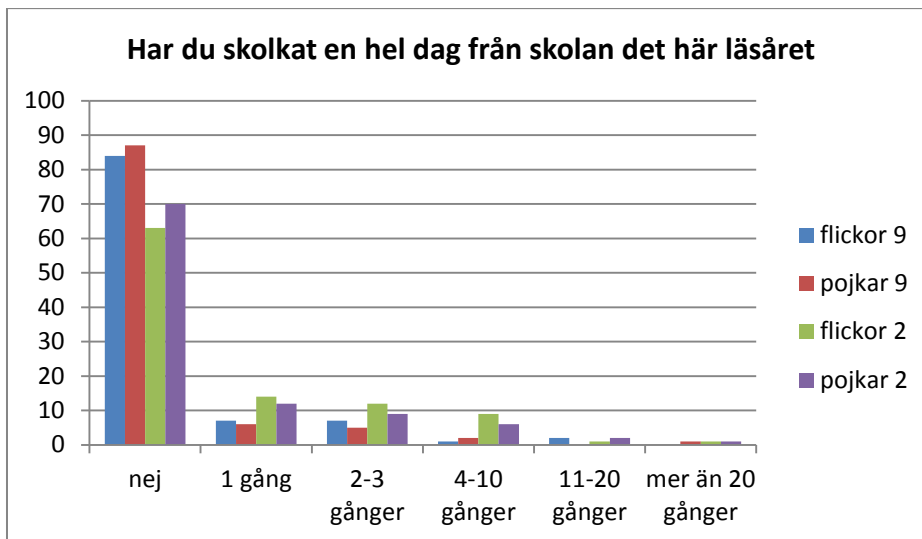
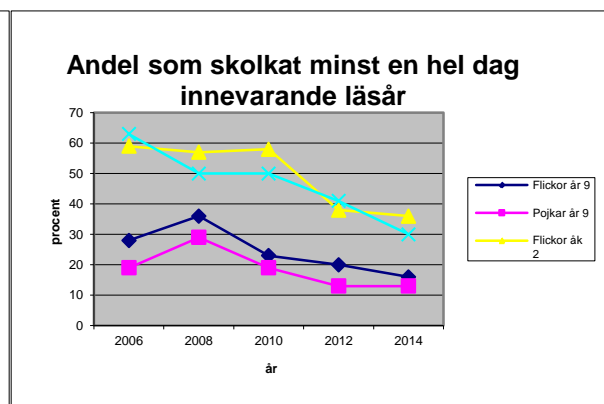
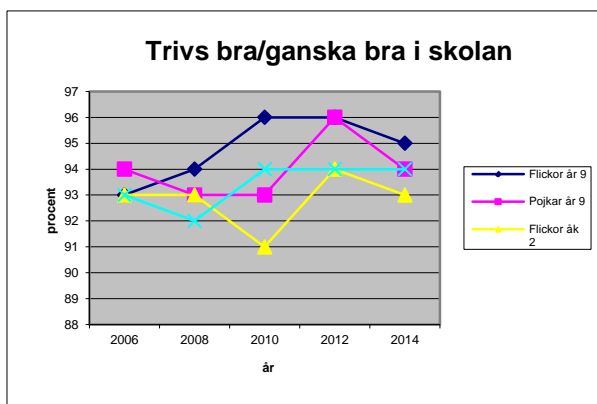
2014, Hur har du fått tag på narkotikan (vanligaste sätten)
 (Besvaras endast av dem som angett att de någon gång provat narkotika)

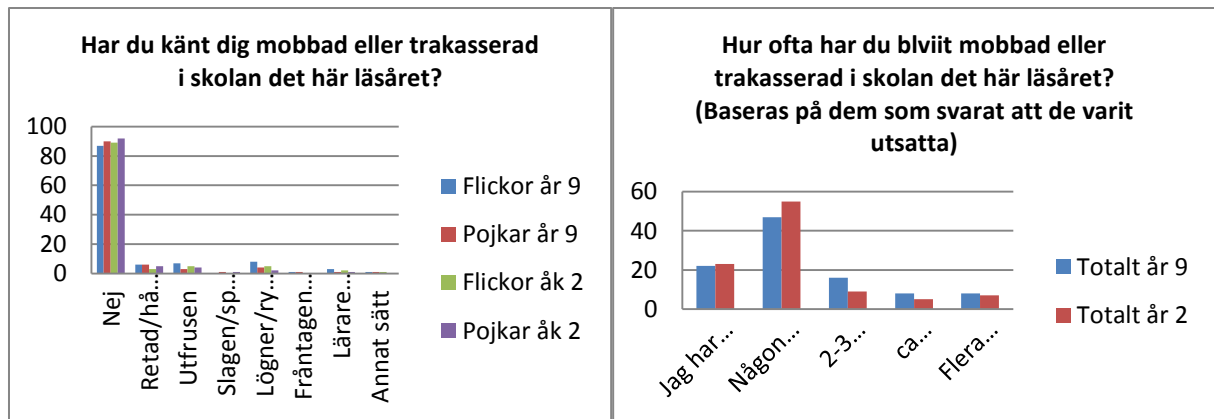

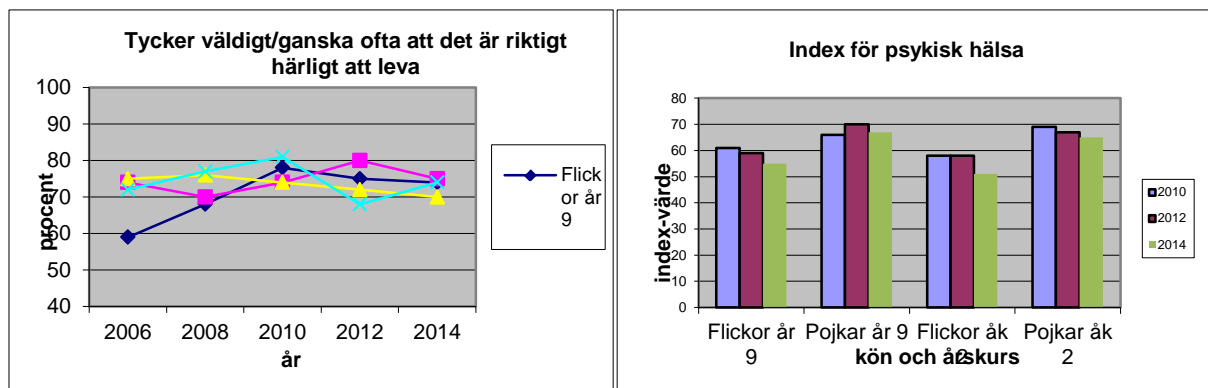

Skolan

Psykisk hälsa

Övrigt

